

I alle disse Spørgsmaal fandt vi mere Forstaaelse for den demokratiske Linie, som vi mente, at Landet burde følge, hos Socialdemokraterne, og derfor har vi samarbejdet med dem, og derfor vil vi ogsaa paa disse Omraader kunne samarbejde med Socialdemokraterne . . . (*Martin Hansen*: Dog ikke om Jordloven!) . . . Jordloven? Har vi ikke kunnet samarbejde med Socialdemokraterne om Udarbejdelsen af Lovgivningen af 1919? Der var kun eet Punkt i den, hvor vi ikke kunde samarbejde, fordi de vilde en anden Vej ud, nemlig med Hensyn til Len og Stamhuse. Det ærede Medlem kan i øvrigt vente, til han faar Ordet.

Formanden: Er det ærede Medlem nær ved Slutningen af sin Tale?

Rode: Ja, meget nær. Jeg føler mig overbevist om, at baade mange Vælgere indenfor Venstre paa Landet og ogsaa nogle af deres Repræsentanter i denne Salgerne ser de Veje betraadt, som jeg har skildret i det Afsnit, jeg nu har tilendebragt. Men de er indspundet i den Politik, der fører bort fra disse Veje, ved Samarbejdet med den Konservatisme, der er og altid har været Venstrepolitikens Modsætning.

Det ærede Medlem Hr. Martin Hansen sagde, at der er ogsaa en Modsætning mellem et radikalt Venstreparti og Socialdemokratiet. Ja, selvfølgelig er der det. Denne Modsætning ligger i Socialdemokratiets Teori med Hensyn til Samfundets Udvikling, deres Opfattelse af den Tilstand, som inaugureredes ved Dampmaskinen med den stedse stærkere og stærkere Samling af Kraften og dermed Fabrikskompleksernes Udvidelse, den Opfattelse, at den stærkere og stærkere Samling af Kapitalen omkring den store Fabrikproduktion vilde blive bærende for Samfundet i al Fremtid. Denne Teori har formet Socialdemokratiets Opfattelse, men paa denne Udviklingslinie tror vi ikke. Vi tror, at en anden teknisk Udvikling vil bryde ind og afbryde denne, saaledes at Kraften ikke længer behøver at koncentreres, men at Kraftens Spredning vil være i Stand til igen at skabe en selvstændig virkende Menneskehed. Hvis Socialdemokraterne mener, at den Udvikling, som de tror paa, er ønskelig, vil vi ogsaa benægte det, den er ikke ønskelig, og derfor er vi glade over, at vi ikke tror paa den. Thi langt bedre end en Udvikling, der presser Menneskene mere og mere sammen som Lønarbejdere under en stær-

kere Magt, hvad enten denne er i Hænderne paa Privatkapitalen eller Samfundsmagten, er den Udvikling, der fører frem til selvstændig Virksomhed for de flest mulige i Landet.

Naar vi derfor i aktuel Politik hos Socialdemokratiet møder visse Udtryk for, at denne Linie maa komme, og at man vil arbejde den frem, kommer vi til at vende os imod dem, saaledes som vi har vendt os mod Socialdemokratiets Støtte til et Regeringsforslag indenfor Tobaksbeskatningspolitikken. Naar der i Socialdemokraternes Odense-Program tales om en Kontrol med det hele Næringsliv, vender vi os derimod, ligesom vi gjorde i 1919, og vi er klare over, at Socialdemokraterne meget vel ligesom da forstaaer, at en Kontrol med den kapitalstærke Sammenslutning igennem Trustlovgivningen er det vigtigste for Øjeblikket. Naar der i Odense-Programmet tales om Formueafgift til Dækning af Statsgælden, tror vi ikke, at den Vej er den for det ikke kapitalstærke Samfund, Danmark, for Tiden tjenligste; vi tror, det vil bringe Forvirring ind i Produktions-Rækkerne her i Landet og vil forstyrre Arbejdet. Det vil derfor gaa paa samme Maade som i England, hvor Socialdemokratiet havde en lignende Plan, men de vandt ikke Folkets Flertal for det, og derfor henlagde de den for at gennemføre det, der i Øjeblikket var fornødent. Naar vi savner i deres Odense-Program Forstaaelse af den frie Skoles Betydning, saa vender vi os ud fra vor Opfattelse ogsaa derimod.

Naar der derfor spørges, om der kan dannes et Ministerium paa Odense-Programmet, er det klart, at Radikale og Socialdemokrater ikke kan enes om alle Odense-Programmets Standpunkter. Vi har en Gang haft vort Odense-Program, som vi har udvidet og udformet stærkere i Sønderborg for to Aar siden. Dette Program gaar vi til Valg paa ligesom Socialdemokraterne paa deres Odense-Program, og naar nu nogle har ment, at en Politik, som eventuelt kunde følge efter et Valg, der fjernede det nuværende Flertal her i Tinget, kunde føres paa en Sammenblanding af disse Programmer, indrettet efter de forskellige Partiers Talstyrke, saa er denne Tanke selvfølgelig udelukket. Man kan ikke bygge to Partiers Samarbejde paa deres Korpus. Nøj, der hvor Sønderborg og Odense mødes, der ligger hele Samarbejdets Mulighed (*Martin Hansen*: Hvor bliver det?). Jeg har vist, hvor det ligger, i Fremstillingen af en hel Række Spørgsmaal for den aktuelle Politik.